

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Plenarhandling

9.9.2009

B7-0025/2009

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

till följd av uttalandena av rådet och kommissionen

i enlighet med artikel 110.2 i arbetsordningen

om ingående av ett avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Tadzjikistan, å andra sidan

Alojz Peterle
för utskottet för utrikesfrågor

Europaparlamentets resolution om ingående av ett avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Tadzjikistan, å andra sidan

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av sina tidigare resolutioner om Centralasien, särskilt resolutionerna av den 23 oktober 2003 om Turkmenistan och Centralasien¹, den 20 februari 2008 om en EU-strategi för Centralasien² och den 14 februari 2006 om klausulen om mänskliga rättigheter och demokrati i Europeiska unionens avtal³,
- med beaktande av sin resolution av den 2 september 2008 om förslaget till rådets och kommissionens beslut om ingående av protokollet till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Tadzjikistan, å andra sidan, med anledning av Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen⁴,
- med beaktande av avtalen om partnerskap och samarbete mellan EU och Uzbekistan, Kirgizistan och Kazakstan, som alla trädde i kraft 1999,
- med beaktande av människorättsklausulerna i de avtalen,
- med beaktande av det nuvarande ramverket för förbindelserna mellan EU och Tadzjikistan, nämligen handels- och samarbetsavtalet mellan EU och f.d. Sovjetunionen, vilket kommer att ersättas av ett avtal om partnerskap och samarbete så snart detta har ratificerats av samtliga EU:s medlemsstater och Tadzjikistan och efter det att Europaparlamentet har gett sitt samtycke,
- med beaktande av att avtalet om partnerskap och samarbete med Tadzjikistan har ratificerats av samtliga 27 EU-medlemsstater och av Tadzjikistan,
- med beaktande av det interimsavtal om handel och handelsrelaterade frågor mellan Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Republiken Tadzjikistan, å andra sidan, som undertecknades den 11 oktober 2004 och trädde i kraft i maj 2005,
- med beaktande av den strategi för ett nytt partnerskap med Centralasien som antogs vid Europeiska rådets möte den 21–22 juni 2007,

¹ EUT C 82 E, 1.4.2004, s. 639.

² Antagna texter, P6_TA(2008)0059.

³ EUT C 290 E, 29.11.2006, s. 107.

⁴ Antagna texter, P6_TA(2008)0375.

- med beaktande av den gemensamma framstegsrapport från juni 2008 som rådet och kommissionen riktade till Europeiska rådet om genomförandet av EU:s strategi för Centralasien, och dess bedömning att strategin är på god väg att genomföras,
- med beaktande av Europeiska rådets handlingsplan (2007–2013) för en energipolitik för Europa, antagen den 8–9 mars 2007,
- med beaktande av sin resolution av den 26 september 2007 med titeln ”Mot en gemensam europeisk utrikespolitik för energi”¹,
- med beaktande av det första mötet inom ramen för den officiella människorättsdialogen mellan Europeiska unionen och Tadzjikistan i oktober 2008, och av den lista med rekommendationer som mötet resulterade i, vilken förväntas beaktas fullt ut under pågående rättsliga reformer,
- med beaktande av det första civilsamhällsseminariet om mänskliga rättigheter inom ramen för förbindelserna mellan EU och Tadzjikistan, vilket hölls i Dusjanbe den 10-11 juli 2009, och av den människorättsdialog som enligt planerna kommer att föras i Dusjanbe i september 2009,
- med beaktande av den EU-finansierade internationella konferens om narkotika som hölls i Dusjanbe i oktober 2008,
- med beaktande av diskussionen mellan parlamentets utskott för utrikesfrågor och Tadzjikistans president, Emomali Rahmon, den 10 februari 2009,
- med beaktande av det fjärde interparlamentariska sammanträdet med Europaparlamentet och Tadzjikistans parlament – Majlisi oli –, vilket hölls i Dusjanbe den 6–8 april 2009,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor och yttrandet från utskottet för internationell handel,
- med beaktande av artikel 110.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Länderna i Centralasien, däribland Tadzjikistan, befinner sig i ett nyckelområde mellan Europa och Asien och har historiskt och traditionellt utgjort ett viktigt område för möten och en central gränsövergång mellan de två världsdelen.
 - B. Europeiska unionen lägger mycket stor vikt vid säkerheten och stabiliteten, utvecklingen och konsolideringen av demokratiska institutioner samt respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen i regionen, särskilt med tanke på att den strategiska, politiska och ekonomiska utvecklingen samt de allt större utmaningarna i förbindelserna mellan regioner i Centralasien får såväl direkta som indirekt konsekvenser för Europeiska unionens egna intressen.
 - C. Den nya EU-strategin för Centralasien syftar till att förbättra den politiska dialogen och till att stärka banden mellan EU och dess olika partner i Centralasien, i överensstämmelse med de värden som EU grundas på.

¹ EUT C 219 E, 28.8.2008, s. 206.

- D. Tadzjikistan är med sin över 130 mil långa gemensamma gräns med Afghanistan en regional nyckelaktör i gränsområdet med Afghanistan i EU:s och andra internationella aktörers strävan att bekämpa narkotikasmuggling, extremism och hot mot den regionala säkerheten.
- E. EU:s politiska mål gentemot Tadzjikistan är i första hand inriktade på stöd för fattigdomsbekämpning, sunt styrelseskick och reformer samt – regionalt – för en effektivare kamp mot narkotikasmuggling och organiserad brottslighet. EU bidrar med sådant stöd framför allt genom stöd till gränsförvaltningen genom gränsförvaltningsprogrammet i Centralasien (Bomca) och handlingsplanen mot narkotika i Centralasien (Cadap).
- F. I avtalet om partnerskap och samarbete med Tadzjikistan ingår åtaganden och samarbetsåtgärder när det gäller dels återtagande, dels kontroll av illegal invandring. Det bör upprättas ett särskilt avtal om detaljerna i detta samarbete.
- G. Inbördeskriget, som upphörde 1997, förstörde infrastruktur och institutioner och ödelade ekonomin så att Tadzjikistan förvandlades till det fattigaste landet bland de forna Sovjetrepublikerna. Även om Tadzjikistan fått uppleva en kraftig återhämtning under de senaste åren lever omkring 60 procent av befolkningen ännu i yttersta misär, och i de fattigare områdena saknas fortfarande tillgång till sjukvård och utbildning. Tadzjikistanier lever i stor utsträckning på penningförsändelser från utvandrade arbetstagare. Denna inkomstkälla hotas dock allvarligt av den ekonomiska krisen i regionen, och det är därför oerhört viktigt att Tadzjikistan får hjälp med att utveckla ett hållbart och sunt ekonomiskt system.
- H. Tadzjikistan har det högsta födelsetalet i Centralasien, och av landets befolkning – 7,3 miljoner människor – är uppemot 40 procent under 15 år gamla. Det är därför avgörande för landets framtid att det skapas ett bra utbildningssystem.
- I. Tadzjikistans viktigaste ekonomiska drivkrafter är bomulls- och aluminiumindustrierna. Priserna på bomull och aluminium faller emellertid på världsmarknaden. Landet har ingen olja och endast begränsat med gas, och har trots sina betydande vattenkraftsresurser drabbats allvarligt av energibrist.
- J. Den institutionella, rättsliga och finansiella miljön är inte gynnsam för utvecklingen hos tadjjikistanska företag och kräver betydande stimulansåtgärder.
- K. Tadzjikistan är beroende av utländskt stöd och humanitärt bistånd, och uppemot hälften av den sammanlagda arbetskraften arbetar utomlands, huvudsakligen i Ryssland, och försörjer familjerna därhemma genom penningförsändelser.
- L. Upplösningen av Sovjetunionen orsakade ett sammanbrott i de traditionella ekonomiska förbindelserna och störningar i de regionala marknaderna, vilket bidragit till den nuvarande ekonomiska nedgången. EU bör göra allt för att återuppbygga förtroendet mellan länderna i regionen och därigenom främja ett återupptagande av det regionala samarbetet.

- M. Tadzjikistan erhåller stöd inom ramen för finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete men deltar dessutom även i flera pågående regionala program.
- N. Medan president Rahmon skenbart har befolkningens stöd har han systematiskt undertryckt all opposition och effektivt satt stopp för den maktfördelning som 1997 års fredsavtal skulle garantera.
- O. I den slutliga valobservatörsrapporten från OSSE/ODIHR framhölls bristen på verkliga alternativ och reell pluralism under presidentvalet 2006.
- P. Det är allmänt känt att korruption förekommer som ett naturligt och genomgående inslag på alla nivåer, och stora delar av de internationella medel som givarna bidrar med går inte till det ändamål som var avsett.
- Q. Civilsamhället har precis börjat utvecklas. Dess verkliga utveckling har ofta hindrats av regimen, och det är långt kvar innan dess fulla potential att främja mänsklig utveckling i landet kan utnyttjas. I vissa fall har kravet på registrering hos den statliga myndigheten för religionsfrågor och andra restriktiva åtgärder enligt en ny lag om religionsfrihet och religiösa sammanslutningar satt hinder i vägen för verksamhet som bedrivs av religiösa grupper.
1. Europaparlamentet välkomnar att Tadzjikistan har gjort klart att landet avser att samarbeta med EU, öka handeln med EU och främja utbildningssamarbeten samt genomföra konkreta åtgärder inom viktiga områden, såsom social trygghet, hälso- och sjukvård, utbildning, korruptionsbekämpning och en ökad respekt för mänskliga rättigheter för att visa att man tar dessa åtaganden på allvar.
 2. Europaparlamentet är medvetet om den tydliga känslan av besvikelse hos den tadjikistanska regeringen över att avtalet om partnerskap och samarbete ännu inte har ingåtts, särskilt med tanke på EU:s ståndpunkt att det är absolut nödvändigt att unionen – med hänsyn till de kraftigt varierande politiska, ekonomiska och sociala förhållandena i de centralasiatiska länderna – på motsvarande sätt gör en differentiering i sin politik. Parlamentet avser mot bakgrund av detta att ge sitt samtycke inom en snar framtid, och ser fram emot att avtalet om partnerskap och samarbete snarast möjligt ingås.
 3. Europaparlamentet ser sitt samtycke till ingåendet av avtalet om partnerskap och samarbete som ett tecken på viljan att samarbeta med Tadzjikistan och som en uppmuntran till Tadzjikistan att vidta alla de åtgärder som krävs för att de nödvändiga reformerna ska kunna genomföras. Parlamentet uppmärksammar samtidigt Tadzjikistan framför allt på de villkor som ingår i avtalets klausuler om respekten för mänskliga rättigheter och möjligheten till upphävande av avtalet.
 4. Europaparlamentet anser att en fullständig utveckling av avtalet om partnerskap och samarbete samt en stärkning av de bilaterala förbindelserna bör grunda sig på en noggrann och läglig bedömning av de framsteg som gjorts inom centrala områden och uppmanar därför kommissionen att fastställa tydliga riktmärken och villkor.

Den ekonomiska situationen

5. Europaparlamentet noterar de svåra ekonomiska utmaningar som Tadzjikistan står inför och landets sårbara transport- och energiinfrastruktur. Det är mycket allvarligt att 1,5 miljoner av landets invånare i maj 2009 till följd av krisen och bristerna i jordbrukssektorn befann sig i en situation där man inte lyckats uppnå tryggad livsmedelsförsörjning.
6. Europaparlamentet uppmanar den tadjikistanska regeringen att på utbudssidan ta itu med roten till problemen och att se över sina politiska överambitiösa projekt som på intet sätt bidrar till en lösning vad avser de grundläggande och omedelbara behoven hos befolkningen. Den tadjikistanska regeringen uppmanas samtidigt att stärka de regionala marknaderna och förbättra den lokala produktionen samt att omgående genomföra program för livsmedelsstöd och skapande av arbetstillfällen.
7. Europaparlamentet uppmanar den tadjikistanska regeringen att omedelbart ta itu med den katastrofala situationen inom sektorerna för utbildning och hälso- och sjukvård, vilken riskerar att orsaka en ny våg av sociala problem hos de kommande generationerna och undergräva landets framtid.
8. Europaparlamentet noterar även att den kroniska fattigdomen bidrar till ökad narkotikahandel; det förekommer rapporter som gör gällande att 30–50 procent av landets ekonomiska verksamhet är kopplad till narkotikasmuggling.
9. Europaparlamentet uppmanar Tadzjikistan att utnyttja sin enorma vattenkraftspotential på ett rationellt och demokratiskt sätt mot bakgrund av oron hos nedströms belägna länder som av tradition förlitar sig på säkra årstidsbetingade vattenflöden. Kommissionen uppmanas i detta avseende att göra allt den kan för att främja utvecklingen av gemensamma projekt som inbegriper alla potentiellt berörda regionala aktörer och som är i överensstämmelse med EU:s normer.
10. Europaparlamentet uppmanar Tadzjikistan att genomföra strukturella förändringar som förbättrar investeringsklimatet för utländska företag.
11. Europaparlamentet uppmanar Tadzjikistan att genomföra nödvändiga ekonomiska reformer fullt ut, och understryker särskilt behovet av jordbruksreformer så att jordbrukarna kan befrias från sina skulder och det kan ske en övergång från en bomullsmonokultur till alternativa jordbruksformer.

Den politiska situationen

12. Europaparlamentet konstaterar att Tadzjikistan är ett relativt stabilt land där varken yttre hot eller välorganiserade lokala uppror tycks förekomma. Det finns dock vissa tecken på instabilitet hos regimen (till exempel förekom under 2008 våld och demonstrationer i den självständiga bergsregionen Badakhshan, liksom nyligen en säkerhetsoperation i östra Tavildaradistriktet mellan regeringsstyrkor och väpnade före detta oppositionsstyrkor och utländska militanta grupper), vilket föranlett frågor om huruvida presidenten håller på att förlora greppet om makten. Likaså framhåller parlamentet risken att den kroniska

fattigdomen, den otyglade korruptionen och en alltmer auktoritär regim bidrar till ökad framtida politisk, ekonomisk och social instabilitet.

13. Europaparlamentet påminner Tadzjikistan om millennieutvecklingsmålen och om EU:s stöd för verkliga ansträngningar att göra framsteg på detta område.
14. Europaparlamentet fäster uppmärksamheten på den parlamentariska strukturen, som domineras av det presidentvänliga partiet People's Democratic Party (PDP), och beklagar djupt det faktum att oppositionspartierna har satts ur spel och potentiella motkandidater fängslats eller tvingats gå i exil. Parlamentet uppmanar den tadjikistanska regeringen att med tanke på det val som presidenten utlovat för 2010 uppfylla sina åtaganden vad avser en demokratisering genom att inte bara tillåta att ett verkligt flerpartisystem växer fram utan även se över vallagen (till exempel att öppna för opartiska observatörer, avskaffande av kandidaternas registreringsavgifter och ökad öppenhet och insyn i rösträkning och röstredovisning).
15. Europaparlamentet motsätter sig de restriktioner som införts mot icke-statliga organisationer och frånvaron av inflytelserik och synlig verksamhet från civilsamhällets sida i Tadzjikistan, eftersom denna frånvaro skulle kunna undergräva en framtida demokratisk utveckling. Parlamentet betonar på nytt behovet av betydande reformer och en respekt för mänskliga rättigheter i alla sektorer i samhället.
16. Europaparlamentet konstaterar att det är allmänt känt att korruptionen är ett stort problem i Tadzjikistan, bland annat på grund av bristen på en rättskultur och landets oförmåga att avlöna sina tjänstemän på lämpligt sätt. Parlamentet efterlyser konkreta belägg för att lagen om korruption, antikorrupsionsbyrån och den ambitiösa antikorrupsionsstrategin för 2008–2012, som nu trätt i kraft, inte bara är en tom fasad.
17. Europaparlamentet uppmanar Tadzjikistan att vidta åtgärder för full transparens inom den ekonomiska sektorn, inklusive offentlig redovisning vad avser alla inkomster som kommer från statliga företag, såsom det tadjikistanska aluminiumföretaget Talco (såväl inhemsk som utlandsbaserad verksamhet) och elbolaget Barqi Tojik, samt transparens i finansieringen av bomullsindustrin.

Regionala frågor

18. Europaparlamentet betonar Tadzjikistans geografiska grannskapsroll gentemot Afghanistan och i därmed sammanhängande frågor, såsom narkotika, terrorism och extremism, och framhåller Tadzjikistans potential när det gäller att skapa en modern och välfungerande stat förmögen att fungera som brandvägg mot spridningen av extremism från Afghanistan och regionen i övrigt. Parlamentet betonar vikten av att fördjupa samarbetet med Tadzjikistan i syfte att hjälpa landet att bli en stabil och välfungerande stat. Kampen mot terrorism får inte tjäna som förevändning för att undertrycka eller skrämja oppositionen utan måste ske med fullständig respekt för mänskliga rättigheter och medborgerliga friheter.
19. Europaparlamentet konstaterar att energi och vatten är avgörande frågor när det gäller människors säkerhet och förbindelserna mellan de olika länderna i Centralasien. Parlamentet fäster särskilt uppmärksamheten på energikonflikten mellan Tadzjikistan och

Uzbekistan (som manifesterats bland annat i att Uzbekistan tillfälligt men oannonserat stängde gränsen och ställde in gasleveranser men även i att priserna fördubblats) och vattenkonflikterna mellan Uzbekistan och Kirgizistan. I detta sammanhang efterlyser parlamentet omedelbara samråd med parter i hela regionen om en rationell användning av energiresurserna.

Mänskliga rättigheter

20. Europaparlamentet är allvarligt oroat över de olika typer av brott som ostraffat begåtts mot mänskliga rättigheter i Tadzjikistan. Bland annat har såväl regeringen som kriminella nätverk satt press på domstolar, domare och massmedier, men det har även förekommit många brott mot kvinnors rättigheter, barnarbete, utnyttjande av studenter – inbegripet minderåriga – i samband med bomullsskörden, arbetstagare som tvingats leva under förhållanden som av den amerikanska organisationen Freedom House beskrivits som ekonomiskt slaveri, hemska förhållanden med tortyr och andra former av misshandel vid frihetsberövande samt människohandel.
21. Europaparlamentet välkomnar i detta avseende inledandet av en officiell och resultatnriktad människorättsdialog mellan EU och Tadzjikistan och anser att framsteg på detta område är oerhört viktigt för utvecklingen av bilaterala förbindelser. Parlamentet understryker vikten av att formellt och på ett omfattande sätt låta icke-statliga organisationer verksamma i Tadzjikistan delta i en sådan dialog.
22. Europaparlamentet beklagar djupt den nya lagen om icke-statliga organisationer – baserad på rysk lag –, som omfattar betungande krav på registrering och omregistrering.
23. Europaparlamentet understryker att trots att Tadzjikistans lagstiftning innehåller bestämmelser om yttrande- och pressfrihet så söker myndigheterna ofta skrämja personer som motsätter sig regeringens politik och hindra dem från att yttra sig fritt eller framföra kritik. Parlamentet beklagar också att oberoende massmedier utsätts för olika former av hot och kontroller som tvingar dem till självcensur.
24. Europaparlamentet är även oroat över att religionsfriheten är på tillbakagång och att den nya religionslagen, som undertecknades av presidenten den 25 mars 2009, förbjuder många olika typer av religiös verksamhet och kan göra ett stort antal religiösa samfund olagliga och tvinga dem under jord.
25. Europaparlamentet understryker att diskriminering och våld mot kvinnor fortfarande är ett utbrett problem. Parlamentet uppmanar kommissionen att upprätta särskilda program för att öka kvinnors möjligheter och uppmanar de tadzjikistanska myndigheterna att göra allt för att få ett slut på kränkningarna av kvinnors rättigheter och underlätta kvinnors tillgång till rättslig prövning.
26. Europaparlamentet konstaterar oroat att 2007 års lag om uppmärksammande av nationella traditioner och ritualer medför begränsningar när det gäller tadzjikistaniernas klädsel och firande i samband med traditionella högtider.
27. Europaparlamentet beklagar den utbredda användningen av tortyr och påpekar att definitionen av tortyr i Tadzjikistans lagstiftning alltför är ofullständig och efterlyser på

nytt de åtgärder som krävs för att FN:s konvention mot tortyr ska respekteras. I detta sammanhang är det viktigt att tjänstemän som gjort sig skyldiga till förnedrande behandling eller misshandel ställs till svars för sina handlingar och att det frivilliga protokollet till konventionen mot tortyr (Opcat), som ser till att interneringsanläggningar övervakas, ratificeras. Parlamentet uppmanar också till ett fullständigt avskaffande av dödsstraffet.

28. Europaparlamentet konstaterar att Tadzjikistans parlamentariska utskott med ansvar för rättsliga frågor och mänskliga rättigheter har i uppdrag att kontrollera lagstiftningens överensstämmelse med gällande människorättsbestämmelser, men att utskottet inte varit särskilt effektivt i detta avseende.
29. Europaparlamentet ser positivt på att en ombudsman nyligen utsetts och uppmanar den tadjikistanska regeringen att se till att ombudsmannen blir fullständigt oberoende.

Det internationella samfundet

30. Europaparlamentet uppmanar internationella givare att göra allt för att främja och stödja framväxandet av ett livskraftigt och dynamiskt civilsamhälle och att uppmuntra oberoende massmedier att rapportera om den statliga korruptionen och flödet av internationella medel.
31. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i samarbete med rådets ordförandeskap se till att respekten för demokrati och mänskliga rättigheter beaktas fullt ut på alla nivåer i dialogen med Tadzjikistan och att Europeiska unionen erbjuder Tadzjikistan det stöd som landet behöver på dessa områden.
32. Europaparlamentet betonar behovet av att ytterligare medel anslås direkt till lokala myndigheter och det civila samhället och framhåller att villkoren för dessa medel är öppenhet och möjligheten till kontroll.
33. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att regelbundet rapportera till parlamentet om utvecklingen på områdena demokrati och mänskliga rättigheter och att hålla parlamentets utskott för utrikesfrågor fullt underrättat om framsteg som görs inom ramen för den politiska dialogen. Parlamentet uppmanar rådet att engagera det i människorättsdialogen med Tadzjikistan.
34. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att snarast möjligt inleda förhandlingar med Tadzjikistans regering om att slutföra genomförandeavtalen till avtalet om partnerskap och samarbete, till exempel det om återtagande och kontroll av illegal invandring.
35. Med tanke på Tadzjikistans roll som transitland för narkotika från grannlandet Afghanistan till Ryssland och Västeuropa uppmanar Europaparlamentet EU att i ytterligare utsträckning stärka stödet för åtgärder som riktar sig mot sådan verksamhet i Tadzjikistan, särskilt finansieringen av Tadzjikistans byrå för narkotikakontroll, utan att för den skull undergräva den gränsöverskridande handeln, som är mycket viktig för den ekonomiska utvecklingen i gränsområdena.

36. Europaparlamentet framhåller att det förekommer odetonerade klustervapen i Tadzjikistan, och efterlyser ytterligare medel för att dessa ska kunna oskadliggöras.

◦

◦ ◦

37. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen och medlemsstaternas regeringar och parlament samt till Republiken Tadzjikistans regering.